

**Teksten nedenfor er avskrift av St.prp. nr. 89 (1984-85)
Verneplan III for vassdrag**

OBJEKT NR. 91

FLÅMSVASSDRAGET, vassdrag nr. 292

Fylke: Hordaland, Sogn og Fjordane
Kommuner: Aurland, Ulvik
Nedbørfelt: 279 km².
Skoggrense: ca. 950 moh.
Areal under denne: 15 %.
Bredekket areal: 0,5 %.
Middelvassføring: 15 m³/s.
Laveste-høyeste punkt: 0 - 1765 moh.
Jordbruksareal: 3467 da.
Dyrkingsjord: 0.
Produktivt skogareal: 20200 da.
Kraftpotensial: 562 GWh, kostnadsklasse I.

Kontaktutvalget viser til at vassdraget har meget høy verneverdi i naturfaglig og kulturfaglig sammenheng. Som viltområde har nedbørfeltet også en relativt stor verdi. Flåmselva er kjent som en god lakseelv. De øvrige deler av feltet er godt egnet for friluftsliv. Objektet representerer betydelige kraftressurser.

Medlemmene Fjærvoll, Gjessing, Gjærevoll, hauge, Hillestad og Wikholm mener at verneinteressene i Flåm er store og vassdraget har meget stor verdi som typevassdrag for regionen. Videre har det enkelte særlige kvaliteter som ikke kan erstattes av andre verneobjekter. Disse medlemmene tilrår varig vern av Flåmsvassdraget.

Medlemmene Sperstad og Wingård er enige i at det er store natur- og kulturfaglige verneinteresser i Flåmsvassdraget. Foruten disse er friluftsliv- og reiselivsinteressene betydelige, bl.a. er Kjosafossen en nasjonal turistattraksjon. Reiselivsinteressene kan langt på vei tilfredstilles ved en tilstrekkelig minstevannsføring til Kjosafossen. Disse medlemmene mener at utbyggings- og verneinteressene i vassdraget best kan ivaretas gjennom en konsesjonsbehandling der en får vurdert både Flåmsvassdraget og Raundalsvassdraget i et helhetsperspektiv. Flåmsvassdraget tilrår derfor frigitt for konsesjonsbehandling.

Hovedstyret slutter seg med 3 mot 2 til Kontaktutvalgets flertallstilråding om varig vern av Flåmsvassdraget.

Aurland kommune går med 13 mot 8 røster inn for varig vern av Flåmsvassdraget.

Sogn og Fjordane fylkeskommune tilrår varig vern av Flåmsvassdraget.

Oslo Lysverker mener at Flåmsvassdraget sammen med Underdals- og øvre Vosso-overføringen byr på store utbyggingsverdier som det synes betenkelig å frede. Oslo Lysverker fremholder at de på samme måte som Skiensfjordens kommunale kraftselskap, som også er eier av fallretter i Flåm, er i den situasjon at Flåm er det eneste større utbyggingsprosjekt man har som kan gi et sårt tiltrengt bidrag til dekning av forventet økning i behovet for elektrisk kraft i kommende år. Videre fremholdes at kun gjennom en omsorgsfull konsesjonsbehandling, med alle de forarbeider og undersøkelser dette betinger, vil en kunne få den fulle oversikt over konsekvensene ved en eventuell utbygging. Flåm bør derfor frigis for konsesjonsbehandling etter søknad.

Skienfjorden kommunale kraftselskap (SKK) viser til at de er medeier i fallrettighetene i Flåmsvassdraget med ca. 30 %. SKK ble eier av disse rettighetene etter et makeskifte med Statskraftverkene i forbindelse med Statskraftverkens ønske om utbygging av Følgefonnverkene, hvor SKK tidligere eide en del av fallrettighetene. SKK fremholder at eventuell utbygging av Flåmsvassdraget vil tilføre deres distrikt i Nedre Telemark et verdifullt og høyst nødvendig bidrag til fremtidig kraftdekning. SKK er av den oppfatning at det er bare gjennom en omhyggelig og detaljert saksbehandling at det er mulig å treffe en forsvarlig avgjørelse i det vanskelige spørsmål om utbygging eller ikke utbygging av Flåmsvassdraget. Ut over en mulig utnyttelse av Flåmsvassdraget har SKK ikke andre muligheter for egen fremtidig kraftforsyning, idet to potensielle prosjekter i Telemark også er foreslått fredet av Hovedstyret – objekt nr. 44 og 45. Videre fremholdes at situasjonen for SKK er litt spesiell i kraftsammenheng. SKK er det største interkommunale selskap i Telemark og forsyner ca. 60 % av fylkets innbyggere, foruten en del av industrien. Telemark er det fylket som på landsbasis har størst grad av utbygget vannkraft innenfor sine grenser og har gjennom mange år også vært det fylke som har eksponert mest kraft ut over fylkets grenser. En deltakelse for SKK i en eventuell utbygging av Flåmsvassdraget ville utligne en del av denne skjevhet.

Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) viser til at Flåmsvassdraget har meget stor verdi som typevassdrag for Sogn og Fjordanes indre fjordstrøk. Videre er dokumentert svært store verneinteresser spesielt innen naturvitenskap og kulturminner.

Øvre del av nedbørfeltet utgjør sammen med nedbørfeltet til Tanndalsvassdraget og Undredalsvassdraget et stort sammenhengende natur- og friluftsområde. Dette store urørte området inneholder mange ulike naturtyper og vil være et viktig referanseområde for flere tilgrensede, utbygde nedbørfelt.

Vassdragsområdet inneholder også viktige leveområder for villrein, hjort, rype og orrfugl. Jakten har stor regional og lokal verdi. Vassdraget er verdifullt som produksjonsområde for laks og sjøørret. I nedbørfeltet finnes det en rekke gode fiskevann med fin bestand av ørret. Området har stor verdi for sportsfiske.

De øvre deler av nedbørfeltet har gode muligheter for fot- og skiturer. Turistforeningene har et bra utbygd hytte- og rutenett. For øvrig har vassdraget svært stor verdi for turisme og reiseliv. Flåmsbanen er en av Norges største turistattraksjoner og dalen er godt kjent i inn- og utland. Dalen er en av Norges vakreste og mest storslåtte og det ville være en tragedie om vassdraget ble utbygd. Vassdraget er satt i høyeste verneklasse for naturvitenskap og kulturvitenskap og nest høyeste for fisk/vilt og friluftsliv. De samarbeidende organisasjoner går derfor inn for vern av Flåmsvassdraget.

Direktoratet for vilt og ferskvannfisk uttaler at det er registrert store verneverdier i Flåmsvassdraget og er derfor svært tilfreds med Hovedstyrets innstilling om Flåmsvassdraget.

Universitetet i Bergen v/Kontaktutvalget for vassdragssaker sier seg tilfreds med at Hovedstyret tilrår varig vern av Flåmsvassdraget som det var dissens om i Sperstadutvalget. Dette faller sammen med de konklusjoner fagmiljøene ved Det matematiske naturvitenskapelige fakultet tidligere har kommet fram til. Det fremholdes at i det naturvitenskapelige utredningsarbeidet i 10-års vernede vassdrag på Vestlandet ble Flåms- og Vossovassdraget vurdert som de mest verdifulle av de undersøkte vassdragene.

Statens friluftsråd legger avgjørende vekt på den faglige vurderingen av dette vassdraget som ”meget viktig for friluftslivet” og viser videre til at verneinteressene her er sammenfallende og totalt sett meget store. Videre fremholdes at Rjoandefossen er en av våre høyeste fosser. Den rangerer blant de 20 største fossefall i verden.

Statens friluftsråd tilrår derfor varig vern av objektet.

Miljøverndepartementet slutter seg til flertallets innstilling i Sperstadutvalget og tilrår varig vern. Det pekes på at verneinteressene her er sammenfallende og totalt sett meget store. Videre vises til at Rjoandefossen er en av våre høyeste, uregulerte fosser regnet etter total fallhøyde og til at den rangerer blant de tyve største fossefall i verden.

Det vises videre til at de øvre deler av nedbørfeltet, sammen med nedbørfeltet til Raundalsvassdraget og Undredalsvassdraget, utgjør et stort sammenhengende naturområde med store naturkvaliteter og regionale og nasjonale friluftsjntresser. Det er få gjenværende områder av denne størrelsen på vestlandet. Verneobjektene ellers er i hovedsak spredte enkeltvassdrag. Den samlede verdi av disse tre nedbørfeltene vil langt overstige summen av de tre enkeltvis. Området er meget viktig for friluftslivet og fungerer som avlastningsområde for Hardangervidda.

Miljøverndepartementet gjør til slutt oppmerksom på at utbyggingsplanene for Flåmsvassdraget er vurdert å medføre, uten unntak, svært store negative konsekvenser i utkastet til Samlet plan og er foreslått plassert i kategori III.

Olje- og energidepartementet tilrår at Flåmsvassdraget gis varig vern. Det er sterke verneinteresser knyttet til vassdraget. Den berørte kommune og fylkeskommune går inn for varig vern av vassdraget.